

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 260/04-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. novembra 2004 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Jána Mazáka a Juraja Horvátha v konaní o sťažnosti Františka Písečného a Paulíny Písečnej, obaja bytom M., zastúpených advokátom JUDr. M. K., B., ktorou namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 8 C 101/88, za účasti Okresného súdu Bratislava III, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Františka Písečného a Paulíny Písečnej na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 8 C 101/88 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 8 C 101/88 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Františkovi Písečnému priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk (slovom jednototísíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Paulíne Písečnej priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk (slovom jednototísíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

5. Okresný súd Bratislava III je p o v i n n ý uhradiť Františkovi Písečnému a Paulíne Písečnej trovy konania v sume 15 054 Sk (slovom pätnásťtisícpäťdesiatštyri slovenských korún) na účet advokáta JUDr. M. K., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 260/04 z 31. augusta 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Františka Písečného a Paulíny Písečnej, obaja bytom M. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 8 C 101/88.

Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia podali 22. júla 1988 bývalému Okresnému súdu Bratislava – vidiek návrh o obnovu konania. Predmetný návrh na prvom pojednávaní zmenili so súhlasom tak, že ide o žalobu o náhradu škody proti žalovanému,

Vodohospodárskym stavbám, š. p., Bratislava. Označený súd prejednával právnu vec sťažovateľov až do roku 1996, keď došlo k jeho zrušeniu, po ktorom ju prevzal okresný súd.

Sťažovatelia uviedli, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo právoplatne rozhodnuté vo veci samej.

V sťažnosti sa sťažovatelia domáhali, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy po jej predbežnom prerokovaní a prijatí na ďalšie konanie rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a súčasne žiadali, aby im ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie, každému v sume po 200 000 Sk.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3626/2004 doručeným ústavnému súdu 22. októbra 2004, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Dňa 22. 11. 1996 zánikom Okresného súdu Bratislava vidiek sme prevzali okrem iného i spis tohto súdu navrhovateľov: Františka a Pavlína Písečných proti žalovanému Vodohospodárske stavby š. p. Bratislava za účasti vedľajšieho účastníka: Slovenskej štátnej poisťovni o obnovu konania vedeného bývalým Okresným súdom Bratislava vidiek pod sp. zn.: 9 C 91/84 (v čase prebratia veci išlo o 8 ročnú reštančnú vec). Predmetom sporu je náhrada ďalšej škody v sume 161.658,50 Kčs, ktorá im mala vzniknúť na ich rodinnom dome na Š. ulici v M., potom ako im Okresný súd Bratislava vidiek v rozsudkoch č. k. 9 C 91/84-66 a č. k. 9 C 91/84-84 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn.: 12 Co 475/87 priznal voči odporcovi v I. rade nárok na náhradu škody vo výške 151.647,50 Kčs táto ďalšia škoda mala predstavovať rozdiel medzi znalcom zistenou tzv. vyhláškovou cenou ich rodinného domu k 1. 4. 1984 a náhradou priznanou vo vyššie uvedenom konaní 9 C 91/84 keďže v dôsledku neodstránenia závad na kanalizácii vybudovanej odporcom v I. rade pred ich domom dochádza k jeho ďalšiemu poškodzovaniu a navrhovatelia sa museli na príkaz Národného výboru z tohto domu vysťahovať.

V čase prevzatia veci tunajším súdom vec vybavovala sudkyňa Mgr. I. D., ktorá dňa 3. 12. 1996 dala pokyn k doručovaniu uznesenia Krajského súdu o zrušení rozsudku č. k. 9 C 101/88-326. Dňa 5. 2. 1997 žiadala od odporcu v II. rade oznámenie o bydlisku ich právneho zástupcu. Dňa 10. 3. 1997 uvedený údaj žiadala od komory komerčných právnikov vzhľadom na bezvýslednosť predchádzajúceho prípisu. 2. 5. 1997 navrhovatelia menia právneho zástupcu a navrhujú doplniť dokazovanie v predmetnej veci. Dňa 5. 5. 1997 Komora komerčných právnikov oznamuje vyčiarknutie PZ odporcu v II. rade zo zoznamu komerčných právnikov. Dňa 19. 9. 1997 navrhovatelia podávajú sťažnosť na prieťahy v konaní. 1. 12. 1997 odpoveď súdu na sťažnosť z ktorej vyplýva, že vzhľadom na odchod Mgr. D. vec vybavuje ako zastupujúci sudca JUDr. T.

V roku 1998 je vec pridelená JUDr. L. S., ktorý vo veci stanovuje termín pojednávania na deň: 6. 3. 1998. Pojednávanie odročené na neurčito s tým, že vo veci bude vykonané znalecké dokazovanie za účelom zistenia sídla žalovaného v II. rade. Účastníci boli vyzvaní na formulovanie otázok pre znalca. Otázky formulované zo strany navrhovateľov 21. 4. 1998. Dňa 29. 6. 1998 PZ odporcu formuluje návrh otázok pre súdneho znalca. Odporca v II. rade dňa 29. 6. 1998 požiadal o predĺženie lehoty na formulovanie otázok pre znalca. Dňa 11. 9. 1998 oznamuje, že nemá žiadne otázky. Dňa 17. 9. 1998 súd vo veci ustanovuje znalca STU Stavebnú fakultu v Bratislave formuluje otázky predložené účastníkmi konania. Dňa 2. 10. 1998 podané odvolanie voči preddavku zo strany navrhovateľov 16. 10. 1998 odvolanie proti preddavkom zo strany odporu v II. rade. 4. 12. 1998 sudca žiada navrhovateľov o vyplnenie tlačiva na oslobodenie od súdneho poplatku.

22. 2. 1999 odvolanie voči preddavkom predložené Krajskému súdu v Bratislave. 23. 4. 1999 rozhodnutie o preddavkoch. 10. 5. 1999 úprava sudcu na doručovanie uznesenia Krajského súdu v Bratislave č. k. 18 Co 115/99-447. 10. 6. 1999 spis zaslaný ustanovenému znalcovi.

Dňa 11. 2. 2000 sudca ukladá odporcovi I. a II. poriadkovú pokutu pre nepredloženie podkladov súdnemu znalcovi. 2. 3. 2000 odporcovia I. a II. podali odvolanie voči uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty. Dňa 9. 2. 2000 postúpenie podania navrhovateľov adresované Najvyššiemu súdu SR so žiadosťou o preloženie sporu do iného kraja 17. 4. 2000 úkon sudcu za účelom identifikácie obsahu podania ako i poučenie

o poplatkovej povinnosti. 27. 4. 2000 doručovaný znalecký posudok spoločne s vyúčtovaním. 3. 5. 2000 reakcia navrhovateľov na výzvy súdu a zaplatenie súdneho poplatku 500,- Sk. 26. 6. 2000 úprava sudcu o vznesenej námietke zaujatosti od ostatných sudcov tunajšieho súdu. Dňa 15. 8. 2000 predloženie námietky zaujatosti Krajskému súdu v Bratislave. Dňa 15. 11. 2000 vec predložená Najvyššiemu súdu SR zo strany predsedníčky krajského súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti, nakoľko námietka zahŕňa i sudcov Krajského súdu v Bratislave.

10. 1. 2001 rozhodnutie NS SR doručené Krajskému súdu v Bratislave. 17. 1. 2001 vec vrátená tunajšiemu súdu so zamietnutím návrhu navrhovateľov. 5. 2. 2001 úprava sudcu k doručovaniu rozhodnutia NS SR 9. 2. 2001 sudca predkladá spis krajskému súdu na rozhodnutie zaujatosti sudcov tunajšieho súdu. 6. 4. 2001 vec vrátená krajským súdom na ďalší postup. 23. 5. 2001 pokyn sudcu na doručovanie uznesenie krajského súdu. 28. 6. 2001 pokyn sudcu na doručovanie znaleckého posudku. Dňa 24. 8. 2001 vytýčený termín pojednávania na 30. 10. 2001. Pojednávanie odročené na 29. 1. 2002 z dôvodu vzneseného návrhu na zmenu žalobného petitu. 30. 10. 2001 vyhotovenie rozhodnutie o pripustení zmeny žalobného petitu.

Pojednávanie z 29. 1. 2002 bolo dňa 17. 1. 2002 preročené na termín 7. 3. 2002 z dôvodu neprítomnosti sudcu. Pojednávanie odročené na 12. 3. 2002 za účelom vyhlásenia rozsudku. 12. 3. 2002 vyhlásený meritórny rozsudok. Dňa 4. 4. 3. 5. a 31. 7. 2002 sudca žiada o predĺženie lehoty na vypracovanie rozhodnutia. Žiadostiam bolo vyhovené. Rozsudok vyhotovený a vypravený 19. 8. 2002. 28. 8. 2002 vo veci podal odvolanie František Písečný. Dňa 6. 9. 2002 odporca v I. rade, 10. 9. 2002 odporca v II. rade. 25. 9. 2002 bol daný pokyn sudcu k vzájomnému doručovaniu odvolaní účastníkom konania na vyjadrenie, súčasne boli odvolatelia vyzvaní na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie. 30. 10. 2002 navrhovateľ I. podal vyjadrenie k odvolaniu odporcov, 4. 11. 2002 pokyn sudcu na predloženie veci odvolaciemu súdu, ktorý spis prevzal dňa 12. 11. 2002.

Dňa 22. 4. 2003 vec vrátená okresnému súdu bez meritórneho rozhodnutia ako predčasne predložená z dôvodu doručenie rozsudku vedľajšiemu účastníkovi. 15. 5. 2003 úprava sudcu na doručovanie rozsudku vedľajšiemu účastníkovi. Dňa 16. 6. 2003 úprava sudcu na predloženie veci Krajskému súdu v Bratislave. 15. 8. 2003 prevzatie veci krajským

súdom. 4. 9. 2003 vec vrátená tunajšiemu súdu bez meritórneho vyriešenia s tým, že absentuje rozhodnutie o trovách (súd I. stupňa si vymienil rozhodnutie o trovách osobitným uznesením). 24. 10. 2003 rozhodnutie o znalečnom pre Stavebnú fakultu STU Bratislava a Vysokému učení technickému ÚSI Brno. Rozhodnutia právoplatné 10. 12. 2003.

15. 3. 2004 dopyt súdu na oznámenie účtu znaleckého ústavu. 24. 9. 2004 priznanie znalečného Ing. A. Sch. 28. 9. 2004 rozhodnutie sudcu o trovách konania účastníkov.

Z uvedenej faktografie je zrejmé, že v priebehu konania účastníci konania sťažovali postup súdu. Sťažovanie postupu súdu je zrejmé jednak zo vznesených námietok vo vzťahu k sudcom okresného a krajského súdu, odvolanie sa voči preddavkom za znalca napriek tomu, že znalecký posudok bol pre posúdenie prípadu nevyhnutný a v neposlednej miere neustále podávanie sťažností, ktoré mali za následok preskúmavanie odôvodnenosti podaní sťažovateľov a teda i pohyb spisu smerom k správe súdu, ktorý zo spisu nie je patrný, čitateľný však je z registra.

Skutkovú zložitost' prípadu dokumentuje samotné odôvodnenie rozsudku ale i procedurálny vývoj spisu, je zrejmé, že v priebehu konania došlo k zmene žalobného petitu, k rozšíreniu a zmene účastníkov konania, k uskutočneniu viacerých znaleckých posudkov, ktorých výsledok bol i protichodný.

Prieťah zo strany súdu vidím v postoji krajského súdu, ktorý neakceptoval rozhodnutie I. stupňového súdu o dodatočnom rozhodnutí o trovách konania, čím odd'ahuje meritórne rozhodnutie vo veci, ktoré by viedlo k právnemu ustáleniu prípadu. Obštrukcia okolo rozhodovania o trovách konania hoci z objektívnych dôvodov nemôže prispieť k spokojnosti účastníka.

Záverom by som chcel konštatovať, že s predmetnou vecou prišiel tunajší súd do styku ako s reštančnou vecou v ktorej sťažovatelia už boli činní pri svojej nespokojnosti s vedením konania. Konanie pred okresným súdom nepovažujem za prietáhové, naopak ho považujem za sústredené, úkony sudcu považujem za patričné a primerané a to i s ohľadom na to, ak by vec nebola reštančná. Domnievať sa, že predmetná vec by bola vyriešená v krátkom čase vzhľadom na postoj účastníkov ale i vzhľadom k zložitosti veci nie je patričné.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (I. ÚS 76/03, II. ÚS 157/02). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Preto je základnou povinnosťou súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa

ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Predseda senátu alebo samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu. Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Predmetom konania na okresnom súde je rozhodovanie o nároku sťažovateľov na náhradu škody spôsobenej podľa sťažovateľov porušením právnej povinnosti (§ 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Ústavný súd po oboznámení sa s vyžiadaným súvisiacim spisom konštatuje, že vec z právneho hľadiska nemožno hodnotiť ako mimoriadne zložitú.

V danom prípade ide o bežnú súčasť sporovej agendy na všeobecných súdoch, podklad pre rozhodnutie tvorí súdnou praxou ustálená a používaná právna úprava. Výklad a používanie tejto právnej úpravy sú stabilizované, a na predmetný spor sa vzťahuje dostatok judikatúry všeobecných súdov.

Faktická náročnosť konania bola vyvolaná nutnosťou vypracovania viacerých znaleckých posudkov potrebných pre posúdenie skutočností, na ktoré treba odborné znalosti. Závery týchto znaleckých posudkov boli vo viacerých prípadoch rozdielne, ba až protichodné. Táto skutočnosť mala objektívne značný vplyv na dĺžku konania vo veci, ktoré začalo v roku 1988, a teda prebieha už sedemnásť rok. Na skutkovú zložitosť vo svojom vyjadrení k sťažnosti poukázal aj okresný súd. Ústavný súd však napriek tomu konštatuje, že uvedená dĺžka konania je celkom zrejme neprimeraná aj za situácie, keď by sa prihliadlo na jeho zvýšenú skutkovú náročnosť.

2. Pri posudzovaní správania sťažovateľov v preskúvanom konaní poukazuje ústavný súd na ich pomerne vysokú aktivitu pri uplatňovaní oprávnení daných im procesnými predpismi, v čom však neboli úspešní [napr. žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov, odvolanie proti povinnosti zaplatiť pomernú časť preddavku súdnemu znalcovi, námietka zaujatosti proti sudcovi okresného súdu a sudcovi Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“)]. Tieto skutočnosti vyhodnotil ústavný súd na ťarchu sťažovateľov, berúc do úvahy aj svoju doterajšiu judikatúru (napr. I. ÚS 81/03), a prihliadol na nich aj pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prieťahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti daného prípadu.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že konanie bez právoplatného skončenia veci trvá od 22. júla 1988, keď bola žaloba sťažovateľov doručená bývalému Okresnému súdu Bratislava – vidiek, t. j. už vyše 16 rokov. Ako už bolo uvedené, označený súd konal vo veci až do 22. novembra 1996 (od podania žaloby vyše 8 rokov), keď bol predmetný spis prevzatý okresným súdom. Konanie tohto súdu bolo vyhodnotené v odvolacom konaní uznesením krajského súdu sp. zn. 13 Co 67/96 z 11. júla 1996, ktorým bol prvostupňový rozsudok zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Ako hlavné dôvody zrušenia rozsudku odvolací súd uviedol, že výrok nezodpovedal uplatnenému nároku, že znalecký

posudok nezodpovedal zadaniu, a napokon, že ho vypracoval súdny znalec, ktorý nebol znalcom z požadovaného odboru. Uvedené obdobie ústavný súd podrobnejšie nevyhodnocoval, hoci pri celkovom posúdení zbytočných prietáhov vo veci ho bral do úvahy.

V rámci svojej judikatúry (napr. III. ÚS 113/03) už ústavný súd vyslovil, že judikatúra ústavného súdu („ratione temporis“) sa vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993, avšak pre posúdenie základnej otázky, či sa vec prerokovala na okresnom súde v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy bez zbytočných prietáhov, treba prihliadnúť aj na deň začatia konania na Okresnom súde Bratislava – vidiek a dobu, ktorá uplynula do 15. februára 1993.

Ústavný súd sa detailnejšie zaoberal sťažnosťou napadnutým konaním od doby, keď okresný súd prevzal súdny spis od zaniknutého Okresného súdu Bratislava – vidiek (22. november 1996). Ústavný súd sa v zásade stotožňuje s chronológiou úkonov z preskúmaného spisu, tak ako ju uviedol okresný súd vo svojom vyjadrení z 11. októbra 2004.

Na ťarchu okresného súdu ústavný súd hodnotí tú skutočnosť, že od 4. novembra 1996, keď mu bolo doručené uznesenie krajského súdu sp. zn. 13 Co 67/96, ktorým bol zrušený meritórny rozsudok, predtým vo veci konajúceho zrušeného súdu, nariadil vo veci znalecké dokazovanie až po takmer 2 rokoch, čo ústavný súd kvalifikuje ako neefektívny postup v konaní.

Ústavný súd ako obdobie nečinnosti vyhodnotil časový úsek od nariadenia znaleckého dokazovania na pojednávaní uskutočnenom 5. marca 1998 do 17. septembra 1998, keď okresný súd vypracoval písomné uznesenie o ustanovení znalca po viac ako 6 mesiacoch.

Ako nedôvodné sa javí čakanie okresného súdu na zaslanie otázok znalcovi a urgovanie zaslania otázok zo strany účastníkov. Podľa názoru ústavného súdu súdny spis obsahoval dostatok podkladov na sformulovanie otázok znalcovi zo strany samotného súdu.

Ďalšie obdobie nečinnosti v rozsahu viac ako 9 mesiacov zistil ústavný súd v čase od 17. septembra 1998, keď okresný súd nariadil znalecké dokazovanie, do 15. júna 1999, keď okresný súd zaslal súdny spis ustanovenému znalcovi.

Výrazným spôsobom okresný súd ovplyvnil priebeh konania v dôsledku zotrávania na svojej interpretácii ustanovenia § 151 OSP. Od augusta 2002, keď právni zástupcovia účastníkov prevzali písomné vyhotovenie rozsudku sp. zn. V-2 8 C 101/88 z 12. marca 2002 v merite veci bez výroku o trovách konania, potreboval okresný súd viac ako 2 roky, kým v dôsledku upozornení odvolacieho súdu, že vo veci je potrebné najskôr rozhodnúť o trovách konania, a až následne predložiť spis na rozhodnutie o odvolaní, rozhodol o trovách konania uznesením až 28. septembra 2004. Dĺžku konania pri rozhodovaní o trovách konania ovplyvnila negatívne aj tá skutočnosť, že okresný súd priebežne nerozhodoval o priznaní odmeny znalcom, a urobil tak až po rozhodnutí vo veci samej.

Týmto nesprávnym postupom okresný súd spôsobil zbytočné priet'ahy v konaní v trvaní viac ako 2 roky. Ústavný súd sa stotožnil s názorom krajského súdu o pochybení konajúceho sudcu pri interpretácii § 151 OSP, ako aj s jeho konštatovaním o existencii zbytočných priet'ahov v konaní vyslovenom v prípise predsedníčky senátu krajského súdu z 25. augusta 2003, ktorým spis predložený na rozhodnutie o odvolaní opakovane vrátila okresnému súdu po tom, ako po jeho prvom vrátení nerešpektoval jeho stanovisko a pokyny týkajúce sa postupu vo veci.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd odmietol obranu okresného súdu uvedenú v jeho vyjadrení z 11. októbra 2004 spočívajúcu v argumentácii, že priet'ahy v konaní vyplývajú z postoja krajského súdu, „*ktorý neakceptoval rozhodnutie I. stupňového súdu o dodatočnom rozhodnutí o trovách konania*“, a že úkony sudcu v konaní sú sústredené, patričné a primerané.

Pri celkovom hodnotení priebehu konania a stavu veci bral ústavný súd do úvahy najmä význam predmetu sporu pre sťažovateľov, ktorí počas takmer celého súdneho konania nemohli užívať svoj majetok (poškodený rodinný dom), a navyše, doteraz nebola

právoplatne ustálená zodpovednosť za poškodenie ich majetku ani stanovená výška náhrady škody.

Z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby sťažovatelia museli čakať na právoplatné meritórne rozhodnutie vo veci viac ako 16 rokov.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods. 1 OSP tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Vychádzajúc z uvedeného dospel ústavný súd k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. V-2 8 C 101/88, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo

slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 200 000 Sk každému z nich z dôvodov uvedených v ich sťažnosti. Poukázali okrem iného na to, že: *„Zdlhavým konaním súdov viac ako 16 rokov nebolo porušené iba právo, ale v dôsledku stresov a obave o spravodlivosť keďže sme prišli o celý majetok sme ochoreli, súdy nám týmto konaním zobrali najmenej 10 rokov zo života.“*

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Najmä s prihliadnutím na doterajšiu celkovú dĺžku konania, neefektívny postup okresného súdu, ale tiež so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým význam sporu pre sťažovateľov, v ktorom ide o vyriešenie pre nich otázky existenčného významu, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 100 000 Sk každému zo sťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. Milanom Kurecom, uplatnených v podaní z 22. augusta 2004. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov

za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2003, ktorá bola 13 602 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola v súlade s § 17 ods. 2 vyhlášky znížená o 20 %, pretože ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch osôb. Úhrada bola priznaná v celkovej výške 15 054 Sk za 2 x 2 úkony po 3 627 Sk a 4 x 136 Sk režijný paušál (§ 19 vyhlášky).

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2004